

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ

ಮಹರ್ಷಿ ವೇದವ್ಯಾಸಪ್ರಣೀತಂ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣಂ

॥ ತೃತೀಯಸ್ಕಂಧೇ ಏಕತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ಶ್ರೀ ರಂಗರಾಮಾನುಜ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ಶ್ರೀಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣಂ

॥ ತೃತೀಯಸ್ಕಂಧೇ ಏಕತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಕರ್ಮಣಾ ದೈವನೇತ್ರೇಣ ಜಂತುರ್ದೇಹೋಪಪತ್ತಯೇ |

ಸ್ತ್ರಿಯಾಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟ ಉದರಂ ಪುಂಸೋ ರೇತಃ ಕಣಾಶ್ರಯಃ || 1 ||

ಕಲಲಂ ತ್ವೇಕರಾತ್ರೇಣ ಪಂಚರಾತ್ರೇಣ ಬುದ್ಬದಂ |

ದಶಾಹೇನ ತು ಕರ್ಕಂಧೂಃ ಪೇಶ್ಯಂಡಂ ವಾ ತತಃ ಪರಂ || 2 ||

ಮಾಸೇನ ತು ಶಿರೋ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಬಾಹ್ವಂಘ್ರಾದ್ಯಂಗವಿಗ್ರಹಃ |

ನಖಲೋಮಾಸ್ಥಿಚರ್ಮಾಣಿ ಲಿಂಗಚ್ಛಿದ್ರೋದ್ಭವಸ್ತಿಭಿಃ || 3 ||

ಚತುರ್ಭಿರ್ದಾತವಃ ಸಪ್ತ ಪಂಚಭಿಃ ಕ್ಷುತ್ಪಡುದ್ಭವಃ |

ಷಡ್ಭಿರ್ಜರಾಯುಣಾ ವೀತಃ ಕುಕ್ಷೌ ಭ್ರಾಮ್ಯತಿ ದಕ್ಷಿಣೇ || 4 ||

ಮಾತುರ್ಜಗ್ಧಾನ್ನಪಾನಾದೈರೇಧದ್ಧಾತುರಸಮ್ಮತೇ |

ಶೇತೇ ವಿಣ್ಮೂತ್ರಯೋರ್ಗರ್ತೇ ಸ ಜಂತುರ್ಜಂತುಸಂಭವೇ || 5 ||

ಕೃಮಿಭಿಃ ಕ್ಷತಸರ್ವಾಂಗಃ ಸೌಕುಮಾರ್ಯಾತ್ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಂ |

ಮೂರ್ಛಾರ್ಪಮಾಪ್ನೋತ್ಯುರುಕ್ಲೇಶಸ್ತತ್ರತ್ಯೈಃ ಕ್ಷುಧಿತೈರ್ಮುಹುಃ || 6 ||

ಕಟುತೀಕ್ಷ್ಣೋಷ್ಣಲವಣರೂಕ್ಷಾಮ್ಲಾದಿಭಿರುಲ್ಬಣೈಃ |

ಮಾತೃಭುಕ್ತೈರುಪಸ್ಪೃಷ್ಟಃ ಸರ್ವಾಂಗೋತ್ಥಿತವೇದನಃ || 7 ||

ಉಲ್ಲೇನ ಸಂವೃತಸ್ತಸ್ಮಿನ್ನಂತ್ರಿಶ್ಚ ಬಹಿರಾವೃತಃ |
ಆಸ್ತೇ ಕೃತ್ವಾ ಶಿರಃ ಕುಕ್ಷೌ ಭುಗ್ನಪೃಷ್ಠಶಿರೋಧರಃ || 8 ||

ಅಕಲ್ಪಃ ಸ್ವಾಂಗಚೇಷ್ಟಾಯಾಂ ಶಕುಂತ ಇವ ಪಂಜರೇ |
ತತ್ರ ಲಬ್ಧಸ್ಮೃತಿದೈವಾತ್ಕರ್ಮ ಜನ್ಮಶತೋದ್ಭವಂ |
ಸ್ಮರಂದೀರ್ಘಮನುಚ್ಛ್ವಾಸಂ ಶರ್ಮ ಕಿಂ ನಾಮ ವಿಂದತೇ || 9 ||

ಆರಭ್ಯ ಸಪ್ತಮಾನ್ಮಾಸಾಲ್ಲಬ್ಧಬೋಧೋಽಪಿ ವೇಪಿತಃ |
ನೈಕತ್ರಾಸ್ತೇ ಸೂತಿವಾತ್ಯೈರ್ವಿಷ್ಣಾಭೂರಿವ ಸೋದರಃ || 10 ||

ನಾಥಮಾನ ಋಷಿಭೀತಃ ಸಪ್ತವದ್ಧಿಃ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ |
ಸ್ತುವೀತ ತಂ ವಿಕ್ಲವಯಾ ವಾಚಾ ಯೇನೋದರೇಽರ್ಪಿತಃ || 11 ||

ಜಂತುರುವಾಚ
ತಸ್ಯೋಪಸನ್ನಮವಿತುಂ ಜಗದಿಚ್ಛಯಾತ್ತ -
ನಾನಾತನೋರ್ಭುವಿ ಚಲಚ್ಚರಣಾರವಿಂದಂ |
ಸೋಽಹಂ ಪ್ರಜಾಮಿ ಶರಣಂ ಹ್ಯಕುತೋಭಯಂ ಮೇ
ಯೇನೇದೃಶೀ ಗತಿರದರ್ಶ್ಯಸತೋಽನುರೂಪಾ || 12 ||

ಯಸ್ತ್ವತ್ರ ಬದ್ಧ ಇವ ಕರ್ಮಭಿರಾವೃತಾತ್ಮಾ
ಭೂತೇಂದ್ರಿಯಾಶಯಮಯೀಮವಲಂಬ್ಯ ಮಾಯಾಂ |
ಆಸ್ತೇ ವಿಶುದ್ಧಮವಿಕಾರಮಖಂಡಬೋಧ -
ಮಾತಪ್ಯಮಾನಹೃದಯೇಽವಸಿತಂ ನಮಾಮಿ || 13 ||

ಯಃ ಪಂಚಭೂತರಚಿತೇ ರಹಿತಃ ಶರೀರೇ
ಛನ್ನೋ ಯಥೇಂದ್ರಿಯಗುಣಾರ್ಥಚಿದಾತ್ಮಕೋಽಹಂ |
ತೇನಾವಿಕುಂಠಮಹಿಮಾನಮೃಷಿಂ ತಮೇನಂ
ವಂದೇ ಪರಂ ಪ್ರಕೃತಿಪೂರುಷಯೋಃ ಪುಮಾಂಸಂ || 14 ||

ಯನ್ಮಾಯಯೋರುಗುಣಕರ್ಮನಿಬಂಧನೇಽಸ್ಮಿನ್
 ಸಾಂಸಾರಿಕೇ ಪಥಿ ಚರಂಸ್ತದಭಿಶ್ರಮೇಣ |
 ನಷ್ಟಸ್ಮೃತಿಃ ಪುನರಯಂ ಪ್ರವೃಣೀತ ಲೋಕಂ
 ಯುಕ್ತ್ಯಾ ಕಯಾ ಮಹದನುಗ್ರಹಮಂತರೇಣ || 15 ||

ಜ್ಞಾನಂ ಯದೇತದದಧಾತ್ವತಮಃ ಸ ದೇವಃ
 ತ್ರೈಕಾಲಿಕಂ ಸ್ಥಿರಚರೇಷ್ಟನುವರ್ತಿತಾಂಶಃ |
 ತಂ ಜೀವಕರ್ಮಪದವೀಮನುವರ್ತಮಾನಾ -
 ಸ್ತಾಪತ್ರಯೋಪಶಮನಾಯ ವಯಂ ಭಜೇಮ || 16 ||

ದೇಹ್ಯನ್ಯದೇಹವಿವರೇ ಜಠರಾಗ್ನಿನಾಸೃಗ್ -
 ವಿಣ್ಮೂತ್ರಕೂಪಪತಿತೋ ಭೃಶತಪ್ತದೇಹಃ |
 ಇಚ್ಛನ್ನಿತೋ ವಿವಸಿತುಂ ಗಣಯನ್ ಸ್ವಮಾಸಾನ್
 ನಿರ್ವಾಸ್ಯತೇ ಕೃಪಣಧೀರ್ಭಗವನ್ ಕದಾ ನು || 17 ||

ಯೇನೇದೃಶೀಂ ಗತಿಮಸೌ ದಶಮಾಸ್ಯ ಈಶ
 ಸಂಗ್ರಾಹಿತಃ ಪುರುದಯೇನ ಭವಾದೃಶೇನ |
 ಸ್ವೇನೈವ ತುಷ್ಯತು ಕೃತೇನ ಸ ದೀನನಾಥಃ
 ಕೋ ನಾಮ ತತ್ಪ್ರತಿ ವಿನಾಂಜಲಿಮಸ್ಯ ಕುರ್ಯಾತ್ || 18 ||

ಪಶ್ಯತ್ಯಯಂ ಧಿಷಣಯಾ ನನು ಸಪ್ತವದ್ರಿಃ
 ಶಾರೀರಕೇ ದಮಶರೀರ್ಯಪರಃ ಸ್ವದೇಹೇ |
 ಯತ್ಸೃಷ್ಟಯಾಽಽಸಂ ತಮಹಂ ಪುರುಷಂ ಪುರಾಣಂ
 ಪಶ್ಯೇ ಬಹಿರ್ಹೃದಿ ಚ ಚೈತ್ಯಮಿವ ಪ್ರತೀತಂ || 19 ||

ಸೋಽಹಂ ವಸನ್ನಪಿ ವಿಭೋ ಬಹುದುಃಖವಾಸಂ
 ಗರ್ಭಾನ್ನ ನಿರ್ಜಿಗಮಿಷೇ ಬಹಿರಂಧಕೂಪೇ |
 ಯತ್ರೋಪಯಾತಮುಪಸರ್ಪತಿ ದೇವಮಾಯಾ
 ಮಿಥ್ಯಾಮತೀರ್ಯದನು ಸಂಸೃತಿಚಕ್ರಮೇತತ್ || 20 ||

ತಸ್ಮಾದಹಂ ವಿಗತವಿಕ್ಲವ ಉದ್ಧರಿಷ್ಯ
 ಆತ್ಮಾನಮಾಶು ತಮಸಃ ಸುಹೃದಾಽತ್ಮನೈವ |
 ಭೂಯೋ ಯಥಾ ವ್ಯಸನಮೇತದನೇಕರಂಧ್ರಂ
 ಮಾ ಮೇ ಭವಿಷ್ಯದುಪಸಾದಿತವಿಷ್ಣುಪಾದಃ || 21 ||

ಕಪಿಲ ಉವಾಚ
 ಏವಂ ಕೃತಮತಿರ್ಗರ್ಭೇ ದಶಮಾಸ್ಯಃ ಸ್ತುವನ್ಮುಷಿಃ |
 ಸದ್ಯಃ ಕ್ಷಿಪತ್ಯವಾಚೇನಂ ಪ್ರಸೂತ್ಯೈ ಸೂತಿಮಾರುತಃ || 22 ||

ತೇನಾವಸೃಷ್ಟಃ ಸಹಸಾ ಕೃತ್ವಾವಾಕ್ ಶಿರ ಆತುರಃ |
 ವಿನಿಷ್ಕ್ರಾಮತಿ ಕೃಚ್ಛೇಣ ನಿರುಚ್ಛ್ವಾಸೋ ಹತಸ್ಮೃತಿಃ || 23 ||

ಪತಿತೋ ಭುವ್ಯಸೃಜ್ಮುತ್ರೇ ವಿಷ್ಣುಭೂರಿವ ಚೇಷ್ಟತೇ |
 ರೋರೂಯತಿ ಗತೇ ಜ್ಞಾನೇ ವಿಪರೀತಾಂ ಗತಿಂ ಗತಃ || 24 ||

ಪರಚ್ಛಂದಂ ನ ವಿದುಷಾ ಪುಷ್ಯಮಾಣೋ ಜನೇನ ಸಃ |
 ಅನಭಿಪ್ರೇತಮಾಪನ್ನಃ ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತುಮನೀಶ್ವರಃ || 25 ||

ಶಾಯಿತೋಽಶುಚಿಪರ್ಯಂಕೇ ಜಂತುಃ ಸ್ವೇದಜದೂಷಿತೇ |
 ನೇಶಃ ಕಂಡೂಯನೇಽಂಗಾನಾಮಾಸನೋತ್ಥಾನಚೇಷ್ಟನೇ || 26 ||

ತುದಂತ್ಯಾಮತ್ವಚಂ ದಂಶಾ ಮಶಕಾ ಮತ್ಕುಣಾದಯಃ |
 ರುದಂತಂ ವಿಗತಜ್ಞಾನಂ ಕೃಮಯಃ ಕೃಮಿಕಂ ಯಥಾ || 27 ||

ಇತ್ಯೇವಂ ಶೈಶವಂ ಭುಕ್ತ್ವಾ ದುಃಖಂ ಪೌಗಂಡಮೇವ ಚ |
 ಅಲಬ್ಧಾಭೀಪ್ಸಿತೋಽಜ್ಞಾನಾದಿದ್ಧಮನ್ಯುಃ ಶುಚಾರ್ಪಿತಃ || 28 ||

ಸಹ ದೇಹೇನ ಮಾನೇನ ವರ್ಧಮಾನೇನ ಮನ್ಯುನಾ |
 ಕರೋತಿ ವಿಗ್ರಹಂ ಕಾಮೀ ಕಾಮಿಷ್ಟಂತಾಯ ಚಾತ್ಮನಃ || 29 ||

ಭೂತೈಃ ಪಂಚಭಿರಾರಭ್ಯೇ ದೇಹೇ ದೇಹ್ಯಬುಧೋಽಸಕೃತ್ |
ಅಹಂ ಮಮೇತ್ಯಸದ್ಗ್ರಾಹಃ ಕರೋತಿ ಕುಮತಿರ್ಮತಿಂ || 30 ||

ತದರ್ಥಂ ಕುರುತೇ ಕರ್ಮ ಯದ್ಬದ್ಧೋ ಯಾತಿ ಸಂಸೃತಿಂ |
ಯೋಽನುಯಾತಿ ದದತ್ಕ್ಲೇಶಮವಿದ್ಯಾಕರ್ಮಬಂಧನಃ || 31 ||

ಯದ್ಯಸದ್ಭಿಃ ಪಥಿ ಪುನಃ ಶಿಶ್ನೋದರಕೃತೋದ್ಯಮೈಃ |
ಆಸ್ಥಿತೋ ರಮತೇ ಜಂತುಸ್ತಮೋ ವಿಶತಿ ಪೂರ್ವವತ್ || 32 ||

ಸತ್ಯಂ ಶೌಚಂ ದಯಾ ಮೌನಂ ಬುದ್ಧಿಃ ಶ್ರೀಹೀರ್ಯಶಃ ಕ್ಷಮಾ |
ಶಮೋ ದಮೋ ಭಗಶ್ಚೇತಿ ಯತ್ಸಂಗಾದ್ಯಾತಿ ಸಂಕ್ಷಯಂ || 33 ||

ತೇಷ್ವಶಾಂತೇಷು ಮೂಢೇಷು ಖಂಡಿತಾತ್ಮಸ್ವಸಾಧುಷು |
ಸಂಗಂ ನ ಕುರ್ಯಾಚ್ಛೋಚ್ಯೇಷು ಯೋಷಿತ್ಕ್ರೀಡಾಮೃಗೇಷು ಚ || 34 ||

ನ ತಥಾಸ್ಯ ಭವೇನ್ಮೋಹೋ ಬಂಧಶ್ಚಾನ್ಯಪ್ರಸಂಗತಃ |
ಯೋಷಿತ್ಸಂಗಾದ್ಯಥಾ ಪುಂಸೋ ಯಥಾ ತತ್ಸಂಗಿಸಂಗತಃ || 35 ||

ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಸ್ವಾಂ ದುಹಿತರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತದ್ರೂಪಧರ್ಷಿತಃ |
ರೋಹಿದ್ಭೂತಾಂ ಸೋಽನ್ವಧಾವದೃಕ್ಷರೂಪೀ ಹತತ್ರಪಃ || 36 ||

ತತ್ಸೃಷ್ಟಸೃಷ್ಟಸೃಷ್ಟೇಷು ಕೋ ನ್ವಖಂಡಿತಧೀಃ ಪುಮಾನ್ |
ಋಷಿಂ ನಾರಾಯಣಮೃತೇ ಯೋಷಿನ್ಮಯ್ಯೇಹ ಮಾಯಯಾ || 37 ||

ಬಲಂ ಮೇ ಪಶ್ಯ ಮಾಯಾಯಾಃ ಸ್ತ್ರೀಮಯ್ಯಾ ಜಯಿನೋ ದಿಶಾಂ |
ಯಾ ಕರೋತಿ ಪದಾಕ್ರಾಂತಾನ್ ಭ್ರೂವಿಜೃಂಭೇಣ ಕೇವಲಂ || 38 ||

ಸಂಗಂ ನ ಕುರ್ಯಾತ್ಪ್ರಮದಾಸು ಜಾತು
ಯೋಗಸ್ಯ ಪಾರಂ ಪರಮಾರುರುಕ್ಷಃ |
ಮತ್ತೇವಯಾ ಪ್ರತಿಲಬ್ಧಾತ್ಮಲಾಭೋ
ವದಂತಿ ಯಾ ನಿರಯದ್ವಾರಮಸ್ಯ || 39 ||

ಯೋಪಯಾತಿ ಶನೈರ್ಮಾಯಾ ಯೋಷಿದ್ಧೇವವಿನಿರ್ಮಿತಾ |
ತಾಮೀಕ್ಷೇತಾತ್ಮನೋ ಮೃತ್ಯುಂ ತೃಣೈಃ ಕೂಪಮಿವಾವೃತಂ || 40 ||

ಯಾಂ ಮನ್ಯತೇ ಪತಿಂ ಮೋಹಾನ್ಮನ್ಮಾಯಾಮೃಷಭಾಯತೀಂ |
ಸ್ತ್ರೀತ್ವಂ ಸ್ತ್ರೀಸಂಗತಃ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ವಿತ್ತಾಪತ್ಯಗೃಹಪ್ರದಂ || 41 ||

ತಾಮಾತ್ಮನೋ ವಿಜಾನೀಯಾತ್ಪತ್ಯಪತ್ಯಗೃಹಾತ್ಮಕಂ |
ದೈವೋಪಸಾದಿತಂ ಮೃತ್ಯುಂ ಮೃಗಯೋರ್ಗಾಯನಂ ಯಥಾ || 42 ||

ದೇಹೇನ ಜೀವಭೂತೇನ ಲೋಕಾಲ್ಲೋಕಮನುವ್ರಜನ್ |
ಭುಂಜಾನ ಏವ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕರೋತ್ಯವಿರತಂ ಪುಮಾನ್ || 43 ||

ಜೀವೋ ಹ್ಯಸ್ಯಾನುಗೋ ದೇಹೋ ಭೂತೇಂದ್ರಿಯಮನೋಮಯಃ |
ತನ್ನಿರೋಧೋಽಸ್ಯ ಮರಣಮಾವಿರ್ಭಾವಸ್ತು ಸಂಭವಃ || 44 ||

ದ್ರವ್ಯೋಪಲಬ್ಧಿಸ್ಥಾನಸ್ಯ ದ್ರವ್ಯೇಕ್ಷಾಯೋಗ್ಯತಾ ಯದಾ |
ತತ್ಪಂಚತ್ವಮಹಮ್ನಾನಾದುತ್ಪತ್ತಿದ್ರವ್ಯದರ್ಶನಂ || 45 ||

ಯಥಾಕ್ಷೋದ್ರವ್ಯಾವಯವದರ್ಶನಾಯೋಗ್ಯತಾ ಯದಾ |
ತದೈವ ಚಕ್ಷುಷೋ ದ್ರಷ್ಟುದ್ರಷ್ಟೃತ್ವಾಯೋಗ್ಯತಾನಯೋಃ || 46 ||

ತಸ್ಮಾನ್ನ ಕಾರ್ಯಃ ಸಂತ್ರಾಸೋ ನ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಂ ನ ಸಂಭ್ರಮಃ |
ಬುದ್ಧ್ವಾ ಜೀವಗತಿಂ ಧೀರೋ ಮುಕ್ತಸಂಗಶ್ಚರೇದಿಹ || 47 ||

ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನಯಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಯೋಗವೈರಾಗ್ಯಯುಕ್ತಯಾ |
ಮಾಯಾವಿರಚಿತೇ ಲೋಕೇ ಚರೇನ್ಮಸ್ಯ ಕಲೇವರಂ || 48 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ
ತೃತೀಯಸ್ಕಂಧೇ ಕಾಪಿಲೇಯೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಜೀವಗತಿನಾಮೈಕತ್ರಿಂಶೋಧ್ಯಾಯಃ ||